



**KEUSOTE**

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

# Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelujen kriteerien päivitys

13.5.2025

Nina Tommola

**KEUSOTE.FI**

# Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut

- Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut on suunnattu työikäisille (18 – 64v) asiakkaille, joiden toimintakyky on laskenut mielenterveys- ja/tai päihdeongelman takia ja joilla on asumisen taitoihin ja arjenhallintaan liittyvää ohjauksen ja tuen tarvetta.
- Asumispalveluilla ei ole hoidollista vastuuta ja roolia. Asumispalvelujen ohjauksellisella lähityöskentelyllä tuetaan asiakkaan saaman hoidon onnistumista ja hoitoon sitoutumista sekä vahvistetaan asiakkaan arjessa pärjäämisen taitoja mielenterveys- ja/tai päihdeongelmasta huolimatta.
- Asumispalveluissa työskentely tapahtuu lähellä asiakkaan arkea ja hänen toimintaympäristössään. Palvelun tavoitteena on asiakkaan kuntoutuminen mahdollisimman itsenäiseen tai kevyesti tuettuun asumiseen.

# Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut

- Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut on jaettu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omiin asumispalveluihin ja ostopalveluihin.
- Kaikkia kyseiselle kohderyhmälle suunnattuja asumispalveluja haetaan saman prosessin kautta sähköisesti OMNI360 asiakastietojärjestelmästä (lukuun ottamatta tilapäismajoitusta ja arviointiasumisen palvelua). Sosiaalipalveluiden työntekijä kirjaa hakemuksen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmään (OMNI), jossa on hakemuksille palvelukohtaiset jonot. Asumispalvelujen työntekijät käsittelevät jonoon tulleet hakemukset viikoittain.
- Keusoten omia asumispalveluja ovat kotiin vietävä asumispalvelu, tuetun asumisen yksiköt Wärttinä (Järvenpäässä) ja Jyvä (Hyvinkäällä) sekä yhteisöllisen asumisen yksikkö (Hyvinkäällä). Lisäksi Wärttinän yhteydessä on muutama lyhytaikainen tilapäismajoituksen paikka ja Tähkän yhteydessä on arviointiasumisen palvelu HUS-yhteistyönä. Keusoten omat asumisyksiköt tarjoavat päihdeetöntä asumista.

# Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut

- **Tiimit** jaettu Hyvinvointialueen omiin asumispalveluihin ja ostopalveluihin.
  - HVA:n omat: 6 sosiaaliohjaajaa, 1 erityissosiaaliohjaaja, 2 sairaanhoitajaa, 19 lähihoitajaa, 1 esihenkilö
  - Ostopalvelut: 2 sosiaalityöntekijää, 5 asumispalvelukoordinaattoria, 1 esihenkilö
- **Palvelutuotteet: päihteetön ja päihteet salliva asumispalvelu.**

Kotiin vietävä  
asumispalvelu  
(Kotikuntoutus)

Tuettu asuminen  
(Wärttinä ja Jyvä)

Yhteisöllinen asuminen  
(Tähkä)

Ympäri vuorokautinen  
palveluasuminen

Tilapäismajoitus  
(Wärttinä)

Arviointiasuminen  
(Tähkä)

Etäosastotoiminta

- **Asiakasmäärä HVA omista palveluista n. 200 ja ostopalveluista 409 asiakasta.**
- Ikääntyvät asiakkaat, joilla ei ole kuntoutumisen edellytyksiä, mutta ovat työikäisten kuntouttavissa palveluissa - 87 asiakasta on täyttänyt 65 vuotta.

# Omat asumispalvelut

Kotiin vietävä  
asumispalvelu

Tuetun  
asumisen  
yksikkö  
Wärttinä

Tuetun  
asumisen  
yksikkö Jyvä

Yhteisöllisen  
asumisen  
yksikkö Tähkä

Lisäksi \*tilapäis-  
majoitus  
(Wärttinäs-sä)  
ja \*arviointi-  
asumisen  
palvelu  
(Tähkässä)

Asumispalvelukoordinaattorit ja asumispalvelun sosiaalityöntekijät sijoittavat asiakkaita palvelutarvetta vastaaviin asumispalvelupaikkoihin, jotka sijaitsevat Etelä-Suomen alueella ja koordinoivat asiakkaiden asumispalveluprosessia.

Asiakkaita omissa palveluissa noin 200

# Ostopalvelut

Kotiin vietävä  
asumispalvelu

Tuettu asuminen

Yhteisöllinen  
asuminen

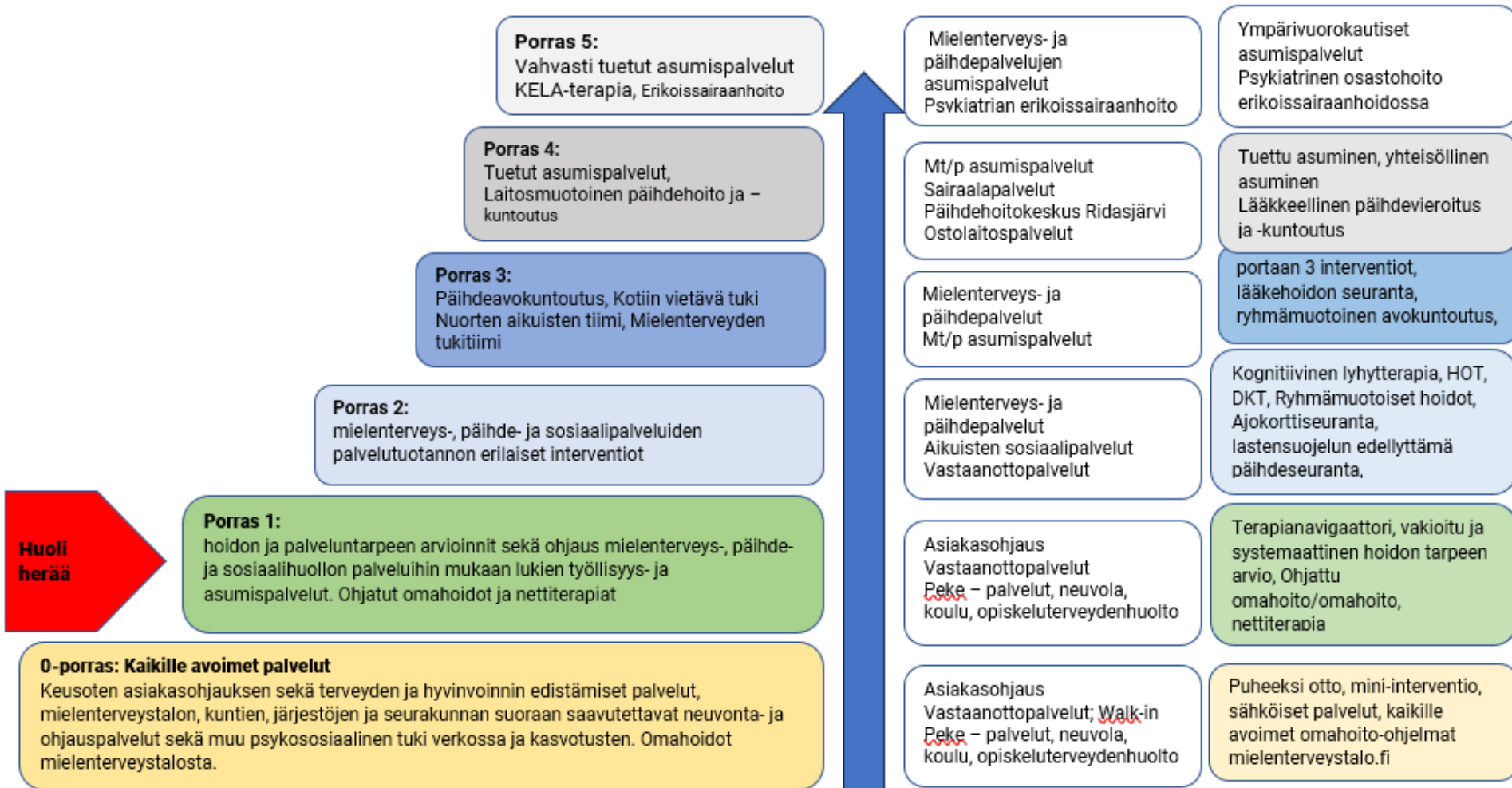
Ympärivuoro-  
kautinen palvelu-  
asuminen

Ostopalvelut tarjoavat laajasti kaikkia asumispalvelumuotoja kotiin vietävästä asumispalvelusta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Palveluina on sekä päihtetöntä että päihtet sallivaa asumista. Kaikki ostopalvelupaikat on kilpailutettu.

Asiakkaita ostopalveluissa noin 409.

# Mielenterveys- ja päihdeasiakkaan polku

Päivystykselliset ja kiireelliset tilanteet; 112, sosiaali- ja kriisipäivystys, 116117, Walk-In



# Portaat

Asumispalvelut löytyy portailta

- 3 (kotiin vietävä tuki),
- 4 (tuetut asumispalvelut, yhteisöllinen asuminen)
- 5 (vahvasti tuetut asumispalvelut = ympärivuorokautinen asumispalvelu).



# Taustaa

- Mienterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelujen kriteerit on voimassa 1.3.2022 alkaen - Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän hallituksen päätös 15.2.2022, § 22.
- 1.1.2023 on sosiaalihuoltolain säädöstekstiä päivitetty tai asetukseen tehty muutoksia mm. Asumispalvelujen osalta.
- Kriteerien päivitykseen ovat osallistuneet:
  - koordinoiva esihenkilö Sirpa Litmanen
  - asumispalvelujen esihenkilöt Teija Nordström ja Mea Hannila-Niemelä
  - päihdetyön koordinaattori Jaakop Jaati
  - asumispalvelukoordinaattori Riikka Kurkipää
  - sosiaalityöntekijä Katja Pietarinen
  - vastaavat ohjaajat Marjut Penttinen ja Merja Ruuskanen
  - sosiaaliohjaajat Suvi Altomaa ja Tiina Käppi
- Kriteerit on hyväksytty mielenjotissa 15.4.2025.

# Perustelut asumispalvelujen kriteereiden päivitykselle

- Mielensterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut on kilpailutettu ja uudet hinnat tulevat voimaan keväällä 2025 vaiheittain.
- Tarkoituksena on, että kriteerit toimivat työntekijöille ja yhteistyökumppaneille selkeyttävänä ja tiiviinä työkaluna mielensterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluja haettaessa.
- Tavoitteena oli poistaa pitkät palvelukuvaukset.
  - Asumispalvelujen palvelutuotteet erityispiirteineen avataan kriteeriliitteellä tiivistetysti.
  - Tarkemmat kuvaukset eri palveluluokista tulevat mielensterveys -ja päihdekuntoutujien asumispalvelujen kilpailutetuista palveluista ja ne tallennetaan IMS:iin.

# Perustelut asumispalvelujen kriteereiden päivitykselle

- Selkiytetään, että asumispalvelut ovat kuntouttavaa, määräaikaista, tavoitteellista, suunnitelmallista ja viimesijaista sosiaalihuollon palvelua, asunnottomuutta ehkäisevää ja itsenäiseen asumiseen valmentavaa
- Asumispalvelut eivät ole “asuntotoimisto”, hoidollista (pl. lääkehoito), ensisuoja/tilapäismajoitusta, selviämishoitoasemapalvelua, suljettua hoitoa/palvelua, pelkästään itsenäistymistukea nuorille aikuisille
- Jatkossa korostetaan avopalvelujen tärkeyttä ja ensisijaisuutta.
- Palvelua myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella yksilölliseen harkintaan perustuen huomioiden oikea-aikaisuus, palvelun viimesijaisuus sekä palvelukuvauksen.
- Hyvinvointialue pyrkii osoittamaan asiakkaalle asumispalvelupaikan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua vireille tulosta.

# Palveluluokat lainsäädännön mukaan

1 päivänä tammikuuta 2023 alkaen

- **Tuettu asuminen**

aikaisemmin Tuettu asuminen:

Vanhoissa kriteereissä kuvattu kilpailutetut palveluluokat erikseen: Tuettu asuminen, Päihteet salliva tuettu asuminen

- **Yhteisöllinen asuminen**

aikaisemmin Palveluasuminen:

Vanhoissa kriteereissä kuvattu kilpailutetut palveluluokat erikseen: Kevyt palveluasuminen, Palveluasuminen, Päihteet salliva palveluasuminen

- **Ympäri vuorokautinen palveluasuminen**

aikaisemmin Tehostettu asumispalvelu

Vanhoissa kriteereissä kuvattu kilpailutetut palveluluokat erikseen: Tehostettu asumispalvelu, Vaativa tehostettu asumispalvelu, Päihteet salliva tehostettu asumispalvelu

# Kriteereiden sisällysluettelojen vertailu

- **Vuoden 2022 päivitys:**

1 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS

2 KAIKKIA MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJA (OMAT JA OSTOPALVELUT) KOSKEVAT YLEISET JA YHTEISET KRITERIT

3 PALVELUKOHTAISET KRITERIT (OMAT JA OSTOPALVELUT)

3.1 KOTIIN VIETÄVÄ TUKI (OMAT JA OSTOPALVELUT)

3.2 TUETTU ASUMINEN (OMAT JA OSTOPALVELUT)

3.2.1 PÄIHTEET SALLIVA TUETTU ASUMINEN

3.3 PALVELUASUMINEN (OMAT JA OSTOPALVELUT)

3.3.1 KEVYT PALVELUASUMINEN

3.3.2 PALVELUASUMINEN

3.3.3 PÄIHTEET SALLIVA PALVELUASUMINEN

3.4 TEHOSTETTU ASUMISPALVELU (OSTOPALVELUT)

3.4.1 TEHOSTETTU ASUMISPALVELU

3.4.2 VAATIVA TEHOSTETTU ASUMISPALVELU

3.4.3 PÄIHTEET SALLIVA TEHOSTETTU ASUMISPALVELU

- **Vuoden 2025 päivitys:**

1 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS

2 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUN YLEISET JA YHTEISET KRITERIT

3 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN YLEISET JA YHTEISET TOIMINTAPERIAATTEET

4. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN PALVELUTUOTTEET LYHYESTI

# MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUT

## YLEISET JA YHTEISET KRITTEERIT (täsmennykset/muutokset punaisella)

1. Asiakkaan asumispalvelun tarve johtuu mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttamasta pitkäaikaisesta toimintakyvyn alenemisesta, mikä näyttäytyy arjenhallinnan ja asumisen haasteina eikä siihen voida vastata yksinomaan mielenterveys- ja päihdehoidon ja/tai sosiaalityön/-ohjauksen avulla. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi diagnosoituja, keskivaikeita mielialaongelmia tai muita merkittäviä psyykkisiä häiriöitä ja/tai päihderiippuvuuteen liittyviä haasteita, jotka vaikuttavat arjesta selviytymiseen.
2. Asiakkaalla tulee olla tarve asumispalvelulle. Asunnottomuus tai asunnon tarve eivät yksistään täytä palveluun pääsyn kriteereitä.
3. Asiakkaan asumispalvelun tarve ei johdu hoivasta, somaattisista sairauksista tai neuropsykiatrisesta tilasta, fyysisen toimintakyvyn rajoitteesta eikä ikääntymisestä johtuvista syistä (esim. muistisairaus).
4. Asiakkaalla tulee olla ajantasainen palvelutarpeen arvio tai asiakassuunnitelma palvelua haettaessa, josta asumispalvelun tarve ilmenee.

# MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUT

## YLEISET JA YHTEISET KRITTEERIT (täsmennykset/muutokset punaisella)

5. Asumispalvelut eivät vastaa asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdehoidosta eivätkä korvaa näiden tarvetta. **Hoidon tarpeen edellyttäessä asiakkaalla tulee olla asianmukainen hoitokontakti. Asumispalvelut ohjaavat asiakasta pärjäämään arjessa mielenterveysongelmasta ja/tai päihderiippuvuudesta huolimatta.**
6. Asumispalvelut on suunnattu ensisijaisesti työikäisille (18–64 v) asiakkaille. Alaikäisten asiakkaiden osalta asumispalveluhakemus voidaan jättää aikaisintaan 6kk ennen täysi-ikäistymistä.
7. Asumispalvelut ovat viimesijainen palvelu suhteessa muihin asiakkaan tuen tarpeisiin vastaavan mukaisiin palveluihin. **Mikäli avopalvelut (esim. mielenterveys- ja/tai päihdepalvelut, sosiaalityö/-ohjaus, kotihoidon palvelut mm. lääkehoidon osalta, siivous- ja ravitsemuspalvelu, henkilökohtaisen avun palvelu, kuljetuspalvelu), eivät riitä vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen, voidaan hakea asumispalveluita.**
8. Asumispalvelun oikea-aikaisuus ja asiakkaan oma motivaatio vastaanottaa asumispalvelua ja siihen kuuluvaa ohjausta ja tukea on keskeistä palvelua **haettaessa.**

# MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUT

## YLEISET JA YHTEISET KRITTEERIT (täsmennykset/muutokset punaisella)

9. Mikäli asumispalvelua hakevana on pariskunta, asumispalvelun tarpeen arviointi ja päätös tehdään kummankin yksilöllisten tarpeiden perusteella. Kotiin vietävää asumispalvelua haettaessa on selvitettävä muiden samassa taloudessa asuvien täysi-ikäisten näkemys palvelusta. Mikäli haetaan kotiin vietävää palvelua henkilölle, jonka kanssa samassa taloudessa asuu muitakin aikuisia, jotka osaltaan vastaavat arjen sujumisesta, on arvioitava, kyetäänkö asiakkaan arjen sujuminen turvaamaan muilla kuin kotiin vietävillä asumispalveluilla.
10. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisyksiköissä ei voi asua alaikäisiä lapsia.
11. Asumispalveluihin ei voi ottaa lemmikkejä mukaan.
12. Asiakkaalle tulee hakea hänen palvelutarvettaan vastaavaa asumispalvelua (vammaspalvelut/ikäihmisten palvelut/mipä-asumispalvelut). Asiakkaan palvelutarve tulee olla selvitetty ennen mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelun hakemista.
13. Päihdeettömän asumispalvelu on suunnattu asiakkaille, jotka eivät käytä ajankohtaisesti päihteitä ja ovat sitoutuneet/motivoituneet päihteettömyyteen. Päihteettömyys tulee kyetä todentamaan. Asiakkaalta edellytetään sitoutumista asumispalvelun kuntouttavaan työtapaan, sääntöihin ja sopimukseen koko asumisjakson ajaksi.
14. Päihdeet salliva asumispalvelu puolestaan on suunnattu asiakkaille, jotka käyttävät ajankohtaisesti päihteitä ja/tai vasta tavoittelevat päihteettömyyttä. Asiakkaalta edellytetään sitoutumista asumispalvelun kuntouttavaan työtapaan, sääntöihin ja sopimukseen koko asumisjakson ajaksi.



Kiitos

KEUSOTE.FI